

prišlo na sestanek od blizu in daleč nad 200 ljudi z željo, da dobe o stvari točne informacije. To nejasnost med narodom so ustvarile delno nasprotujoče si vesti časopisja, največ pa razne okrožnice in letaki, s katerimi so gotovi ljudje preplavili vse podeželje. Ni mogoče verjeti, da se v današnjih težkih časih še najdejo neodgovorni elementi, ki z gotovimi in prozornimi cilji brezobzirno zavajajo že dovolj izmozgan narod v zmedo in stroške. Kljub dejstvu, da bo v sodnem okraju brežiškem na razpolago za razdelitev največ do 700 ha, v sevniškem pa isti obseg gozdov in pašnikov, kar je za 32 občin naravnost malenkost, mrgoli v okraju raznih »Vabil« na ustanavljanje — čim več zadrug, — katerih glavni namen, tako se naroča, je prijaviti se kot agr. interesent gotovim eksponentom bivših političnih strank, plačati gotov znesek od vsakega člana, in končno se prijaviti Kraljevi banski upravi kot interesent. To je neodpušljivo igrakanje z narodnimi interesi. Nikjer v teh okrožnicah ni govora o vprašanju, če v okraju postoji sploh na razpolago kakšno v poštev prihajajoče veleposestvo, če so kje blizu gozdovi lastnika, ki poseduje nad 1000 ha gozda, če je torej sploh dana mogočnost upanja, da bodo trud, stroški in izguba časa ustanavljanja zadrug in pa plačila prispevkov inicijatorjem prinesla tudi vsaj najmanjši sad. To gospodom inicijatorjem očitno ne bel las, glavno je prijaviti se pri njih in plačati jim prispevek. Ker smo mnena, da je skrajni čas, da gotovi ljudje prenehajo s poskusi streljanja partijskih kozlov na račun do najvišje možnosti izmozganega ljudstva, svarimo vsakega naj ne nasede takim vabam, temveč se naj oklene svoje najboljše korporacije, ki bo vsikdar ščitila interese vseh občanov, ne pa samo pri gotovih »ekspoziturah« pripravljenih ljudi, to je svojih lastnih občin, in naj ne ustvarjajo zmede tam, kjer itak skoraj ničesar ni za razlastiti za skupne svrha. Sreski kmetijski odbor je vzel akcijo v roke brez vsakih prispevkov in bo isto tudi vodil do najboljšega možnega uspeha. Kakor je agrarnim interesentom brežiškega sreza v tekočem letu brez vsakega hrupa in prispevkov obvaroval v njih žepu najmanj 2000 Din v gotovem denarju, tako bo tudi v bodoče storil vse v njih korist!

Brazilijska. Jakob Šoba, doma iz Stare vasi pri Vidmu, rojen leta 1847, nam piše, da še živi in sicer v Sorokobana Paraizo pro so Paolo.

Vse cenjene naročnike, ki še niso vsaj deloma poravnali naročnine za drugo polovico leta prosimo, da isto takoj obnovijo, ker drugače smo primorani jim ustaviti list. Slovenski Gospodar stane za celo leto Din 32.—, za pol leta Din 16.—, za četrt Din 9.—.

Bikoborba na Španskem.

Španija se je prelevila iz monarhije v republiko, a bikoborbe so kljub tej spremembi ostale in jih ne more izpodrinuti ne gospodarska kriza in ne revolucija. V današnjih težavnih časih so bikoborbe bolj na dnevnem redu nego kdaj poprej.

Iz statistike bikoborb.

Leta 1915 je bilo na Španskem od maja do septembra 241 bikoborb. Leta 1930 je naraslo število na 331 in je že

bilo letos v dveh mesecih 231 borb. Letošnje bikoborbe so prepletene z izrednimi dogodki. Bila je cela vrsta zelo krvavih bojov. 41 torerov (bikoborcev) je usmrtilo doslej 1243 bikov. Povprečna cena za vsako žival znaša 2500—3000 pezov.

Ubiti so bili štirje toreri, med temi dva najbolj znamenita: Manuel Granero in Gitanillo de Triana. Ko je letos začetkom maja smrtno podlegel v borbi z bikom Gitanillo je bilo kljub negotovosti političnega položaja po celi Španiji proglašeno obče žalovanje. Gitanillo, s pravim imenom Curro Ruya, je bil po smrti Belmonta najslavnejši bikoborec v deželi. Že po končani borbi je podrl pobesneli bik Gitanilla na tla in ga potisnil ob planke arene, da je dobil več ran in obležal nezavesten. Ranjenca so prepeljali v bolnico in takoj so bili ob njegovi postelji trije najznamenitejši profesorji iz Madrida. Vsako uro je izdala bolnica poročilo o zdravstvenem stanju ponesrečenega in listi so prinašali ta poročila v posebnih izdajah. Tri dni se je boril torero s smrtjo in ko je umrl, so izšli časopisi s črnimi obrobki.

Opisani smrtni slučaj je bil izjema, ker navadno ugasne slava onih torerov, ki bika ne premagajo.

Petek bikoborbe.

Bika pripeljejo na sredino arene (okrogel zagrajen prostor, na katerem se vršijo borbe), torero se prikaže z rdečo ruto in z lahkim mečem v roki. Pravilo je, da je treba žival čimprej zabosti na smrt. Torero ima za boj le 15 minut časa. Po preteku 10 minut se da znamenje z rogom, da ima torero še samo pet minut časa. Po nadaljnjih treh minutah se oglasi ponovni signal in po tretjem mora torero ukiniti boj. Bika ki na ta način zapusti živ areno, ga morajo po zakonu takoj ubiti; torero pa, ki ni zmagal, se ne sme več tako hitro prikazati pred razjarjenimi gledalci.

Gledalci spremljajo vsako bikoborbo z največjo pozornostjo. Vsak spreten gib torera pozdravijo glasni klici: Ako odbije torero napad bika, začne občinstvo navdušeno mahati z žepnimi ruticami. Med borbo mečejo gledalci v areno razne predmete: Klobuke, palice, površnike itd. Po končanem boju mora torero te predmete vrniti lastnikom. Ako pa način boja ni po volji občinstva, priletijo v areno tudi sedeži. Večkrat se zgodi v odločilnem trenutku, da potegne posebno navdušen gledalec iz žepa rdečo ruto in draži s svoje strani z njo bika. V takih slučajih mora posredovati policija.

Za letošnje bikoborbe vlada posebno zanimanje, ker nastopajo v ulogah torerjev najboljši sinovi Španije, ter največ mladi zdravniki.

Iz življenja bikoborca.

Victorano de la Serna je študiral zdravilstvo in malo pred proglašenjem za doktorja se mu je rodil sklep, da postane torero. Starši so se uprli temu načrtu, a sin si je preskrbel potem strica denarna sredstva, s katerimi se je izučil v bikoborbi in je pred kratkim

prvič nastopil pred občinstvom. Ko je narod zvedel o strogosti njegovih staršev, se ga je polastilo razburjenje. Nekaj sto navdušenih oboževalcev bikoborbe je porušilo stanovanjsko hišo torerovih staršev, ki so komaj utekli ljudski pobesnelosti.

Vsenčilišče za bikoborbo.

Treba še omeniti, da je v Salamanci posebna visoka šola za bikoborbo. Torero-vseučilišče ima samo enega profesorja — 19letnega Pepeta Amoros. Profesor posedla namreč vse lastnosti, ki morajo dičiti mojstrskega torera. Že s 17 letom je ubil v eni seziji za bikoborbe 51 bikov in za ta krvava dejanja so ga povzdignili za profesorja. Še danes se udeležuje bikoborb z največjim uspehom.

*

Raznočrtni.

Prepovedano učiti, da človek izhaja iz opice. Zakonodajno zbornica v Nachvillu v južnem delu Zedinjenih držav je z veliko večino glasov oddklonila zakonski predlog, ki je zahteval, da naj se prekliche dosedanj zakon, kateri prepoveduje, da bi se v državnih šolah poučeval nauk o izvoru človeka iz živali. Med dolgo razpravo je najstarejši član zbornice dejal: »Ako je ta nauk na pravem, potem je sv. pismo na napačnem.«

»Zid žalovanja« last mohamedancev. Posebna komisija, katero je lansko leto postavila angleška vlada, da odloči v sporu med jeruzalemskimi Judi in mohamedani, je zdaj podala svojo odločitev glede takozvanega »zida žalovanja«, ki je bil povod že večkratnih izgrediv. Po tej odločitvi je zid last mohamedanov, vendar pa imajo Judje pravico, priti k zidu v svrhu molitve vsak čas, in jih mohamedanci pri tem ne smejo ovirati.

Moč živalskih mišič. Danes je dogmatična stvar, da delujejo človeške mišice dosti bolj ekonomično kakor pa parni stroj. Pri parnem stroju gre v nič 96% producirane toplote in samo 4% se spremeni v mehanično energijo ali »delo«. Šele v najnovejšem času se je posrečilo parni stroj izpopolniti tako, da daje 13% mehanične energije, vsa druga toplota pa gre še vedno v nič. Mnogo varčneje pa deluje človeško mišičevje, ki črpa za svojo delo potrebno toploto iz vsakdanje hrane. Lačen človek seveda ne more mnogo »delati«, ker njegovo telo, oziroma mišičje ni dovolj »zakurjeno«. Dokazali pa so točno, da porabi mišičje, najmanj po 20% za »delo« toplote, ostalo pa porabi, da se vzdržuje toplota telesa sploh. Še bolj varčno izrablja toploto živalsko mišičje. Najboljši človeški tekač teče 9.6 metra na sekundo, konj pa 32 metrov na sekundo. To je dokaz, da dela živalsko mišičje še mnogo bolj kakor pa človeško.

Mraz in vročina na luni. Izpopolnjeni moderni astronomski instrumenti omogočajo precej zanesljive podatke o temperaturnih prilikah na mesecu. So ne-

katera mesta, ki se pod vplivom polnega solnca, segrejejo 60—130 stopinj Celzija. Posamezna mesta pa kažejo v senci 100 in še več pod ničlo. Ta veličanska nasprotja nastopajo celo pri kratkih prehodnih mrkih. Na neki točki se je temperatura v kratkem času spremenila za celih 200 stopinj Celzija.

Na čehoslovaškem bodo kopali zlato. V Křemnici na Slovaškem so še pred napoleonskimi vojnami kopali zlato. a tako imenovani Anin rov, iz katerega so ga pridobivali, je takrat preplavila voda. V zadnjih letih so to vodo izčrpali in pred kratkim so pričeli s poskusnim kopanjem, ki je imelo dober uspeh. Zdaj so začeli montirati najmodernejše stroje, tako da bodo lahko še v teku tega leta pridobivali dragoceno kovino. Pač pa so se ušeli v Štiavnicu, kjer so menili spraviti v obrat stare rudnike srebra in svinca. Vložili so v zadevo ogromno denarja, zgradili veliko strojno napravo in zgradili topilnice. Ker je pa v zadnjem času vrednost svinca in srebra nazadovala, se podjetje, ki je obremenjeno s tako velikimi investicijami, ne rentira več in ga bodo morali bržkone ustaviti.

Svoboda časnikov v Italiji. Kaka je svoboda tiska v fašistični Italiji, pripoveduje poročevalec nekega čikaškega lista. Ves tisk je postavljen v službo fašistične vlade; enoglasno mora vse odobravati, kar vlada odredi. Lastniki listov ne nastavijo sami svojih urednikov, marveč so ti imenovani od fašistične stranke. Oblasti natančno obvestijo urednike, kaj naj priobčajo, kaj naj posebno poudarjajo, kaj naj zmanjšajo in kaj naj sploh opustijo. Vsled te kontrole so listi tudi skrajno suhoparni in da se spravi malo življenja v nje, pričnejo med seboj včasih

prerekanje radi kako smešno neznatne malenkosti. Vest, ki jih pošiljajo poročevalci tujezemskim listom, se sicer ne cenzurirajo očitno, vendar pa večino njih poseben cenzor prebere, in ako so nepovoljne za fašiste, jih zadržuje toliko časa, da zastarajo.

Posmrtna slava na ulici. Pariška mestna uprava se je zanimala za imena onih oseb, po katerih so imenovane različne ulice, da bi pri zazidavanju novih delov upoštevala morebitne dosedanje vrzeli. — Prefekt departementa Seine ji je sporočil naslednje zanimive podatke. Samo 25 ulic nosi imena slavnih raziskovalcev, 76 imena cerkvenih svetnikov in dostojanstvenikov, 91 oseb različnih poklicev (dobrotnikov, izumiteljev in sl.), 284 imena vojskovodij, 289 imena umetnikov in igralcev, 312 imena politikov in javnih delavcev, 303 imena znanstvenikov in 334 imena pisateljev. Književniki so torej še najbolj zastopani. A tudi njih število je neznatno v primeri s 665 po neznanih osebah imenovanimi pariškimi ulicami. Slednje so večinoma ohranile spomin na nekdanje lastnike nezazidanih parcel.

Krave v kavarnah. Mi imamo krave navadno zaprte v hlevih. Na Portugalskem pa je drugače. Sredi velikih mest in v najbolj elegantnih kavarnah imajo med kupi časopisov in v gneči gostov privezano pravo kravo, ki moka in ki jo molzejo po potrebi, če zahteva gost par kapljic svežega mleka za svojo kavo. Na ta način hočejo portugalski kavarnarji dokazati, da imajo res sveže mleko na razpolago. Sveže krave mleko je na Portugalskem velika redkost. Pridelujejo pač dosti olja, mleka pa ne. Kolikor ga pa imajo, ga ne morejo pripeljati v mesto, ker bi se

spotoma vse sesirilo. Železnice vozijo na Portugalskem silno počasi, vročina je huda in zato vlada po mestih veliko pomanjkaje mleka.

Svojo ženo je hotel sežgati. Nikita Kuluščuk, edini sin bogatega kmeta v vasi Gozdovu blizu Piotrkova na Poljskem, je poročil Marijo Julijanovo. Mlada žena je bila pridna in delavna, a mož je ni imel rad. Kmalu jo je pričel pretepati in njegov oče ga je še podpiral. Kuluščukova družina je štela samo tri moške: ovdovelega deda in sina ter oženjenega vnuka. Marija kot edina ženska je večkrat morala napevati vse moči, a ni mogla ustreči. Večkrat je po pretepu obležala brez zavesti. Naposled je Kuluščukom obolela živina. Njen mož je sklenil, da jo je Marija iz maščevanja uročila. Zaklenil je vrata, zakuril krušno peč, z očetom zvezal nesrečno ženo, ji zamašil usta ter naznanil, da jo bo kot večjo zažgal. Na srečo je zaslišal ded, ki je spal v drugi sobi, ta razgovor. Skočil je skozi okno v sneg in sosedom sporočil o pripravah. — Kmetje so vlomili v hišo in potegnili ožgano Marijo iz peči, kjer je izgubila zavest. Policija je nesrečnico prepeljala v bolnico v Piotrkovo, ded pa je ostal sam doma, ker sta romala morilca v ječo.

*

Zahvala.

Po smrti moje matere Marije Prah sem prejela od podpornega društva

Ljudska samopomoč v Mariboru

takoj izplačano pripadajočo podporo, za katero se tem potom prav iskreno zahvaljujem

Kostrivnica-Podplat, dne 24. julija 1931.

Elza Šerak.

Za našo deco.

Čudoviti doživljaji starega zajca.

(Povesti ameriških črncev.)

(Dalje.)

Ko je šum nehal, je čula teta Lija, kako se nekaj vleče po trnju. Dozdevalo se ji je, da gospod Človek vlačil starega Zeka po trnju. Zelo se je prestrašila, ko je skočil stari Zeka kakor blisk iz grmovja, kričeč:

»Beži, beži, teta Lija! Gospod Človek hoče sdaž nad tebe. Reši se, teta Lija!«

In res jo je teta Lija popihala, kakor daleč so jo noge nesle.

Kako je stari Zeka pojedel teti Liji obed.

Ko je stari Zeka zidal stolp nad svojo hišo, so to videle vse druge živali ter sklenile, da bodo t one popravile in olepšale svoje domove. Nekateri so izkopale nove kleti, druge pa so stavile vsaj nove zavese na okna. Tudi teta Lija je hotela kaj narediti. Domislila si je, da hoče popraviti streho na svoji hiši.

Stari Zeka je za to izvedel in ni mu dalo mirovati, moral je iti gledat, kako to teta Lija dela. Ko je prispel pred njeno hišo, je slišal nabijanje s kladivom. Teta Lija je sedela vrh strehe in je pribijala deščice, kakor je pač vedela in znala.

Stari Zeka je gledal okoli sebe in opazil v nekem kotu, da je teta Lija tam shranila svoj obed. Jed je bila v novem loncu, lepo pokrita. Vonjala je tako prijetno, da je staremu Zeki kar voda silila v usta. Sklenil je, da ne odide prej, preden je poje vsega, kar je v loncu.

Poklical je teta Lijo, pa jo je vprašal, kako ji je. Ona mu je na kratko odvrnila, da nima časa za razgovore. Stari Zeka jo je zopet vprašal, kaj dela gori. Rekla je, da popravlja streho, ker se boji dežja. Stari Zeka je vprašal, koliko je ura. Povedala mu je, da je zanjo vsaka ura delovna ura. Nazadnje jo je stari Zeka še vprašal, če ji je treba kake pomoči. Teta Lija je menila, da bi ji bil potreben nekdo za pomoč, da pa ne more nikogar dobiti.

Ko je stari Zeka to slišal, si je pogladil brke in rekel, kako je bil on nekoč sloviti mojster za take posle in da niti sedaj ne bi smatral pod svojo častjo, če bi pomagal teti Liji popravljati streho.

Teta Lija je odgovorila, da bi rada sprejela njegovo pomoč. Stari Zeka je nato sleknil svoj površnik, se vzel na streho in v eni uri je pribil več deščic, nego je mogla to storiti teta Lija v dveh.

Nameščal je deščice, dokler se ni utrudil. Ves čas pa je samo razmišljal, kako bi mogel do

